

“ประชาสังคมและชุมชนเข้มแข็ง” ในบริบทของกลุ่มชายขอบ: กรณีศึกษากลุ่มชาวเลในประเทศไทย

“Civil Society and Community Strength” in the Context of Marginalized Group :

The Case of Sea Nomads in Thailand

ในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีนโยบายกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและมีการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมมากขึ้นในด้านการปกครอง การจัดการศึกษา การจัดการทรัพยากร ฯลฯ ของท้องถิ่นเอง แต่เรื่องของ “ประชาสังคม” และ “ชุมชนเข้มแข็ง” ยังเป็นสิ่งที่ไกลตัวสำหรับกลุ่มชนชายขอบเช่นชุมชนชาวเล งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่าชาวเล 3 กลุ่มในประเทศไทย คือมอแกน มอกลาน และอุรักลาโว้ย เป็นกลุ่มที่ถูกมองว่าแปลกแยกจากสังคมใหญ่ สิ้นหวัง การศึกษาค่ำ งามายกับความเชื่อดั้งเดิม มอแกนเป็นชาวเลกลุ่มที่ยังดำรงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทะเลมากที่สุดและยังคงอิสรภาพของการเดินทางทางทะเล ทำให้ไม่มีการจับจองครอบครองแผ่นดินใดๆ และทำให้ชุมชนมีความยืดหยุ่นสูง ยังไม่สามารถรวมตัวกันเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” ได้ ส่วนมอกลานและอุรักลาโว้ย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนอย่างถาวรในหลายจังหวัดในภาคใต้ฝั่งตะวันตกกลับรับเอาชื่อ “ไทยใหม่” มาใช้แทนชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากได้รับสัญชาติ มีนามสกุล เด็กๆ เข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ และผู้ใหญ่มีปฏิสัมพันธ์รวมทั้งมีการแต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่น จึงรู้สึกภาคภูมิใจในชื่อใหม่มากกว่าชื่อที่แสดงอัตลักษณ์เดิม แม้ว่ามอกลานและอุรักลาโว้ยในชุมชนเดียวกันจะมีความสนิทสนมกันเป็นอย่างดี แต่ก็ยังเป็นชุมชนที่เข้มแข็งในแง่ของความกลมเกลียวภายในกลุ่ม หากเกิดปัญหาก็จะไม่สามารถจะรวมตัวเพื่อเจรจาดำเนินการกับรัฐหรือกลุ่มคนภายนอกได้ ดังนั้น การกระตุ้นให้ชุมชนชายขอบเช่นนี้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนและกระบวนการประชาธิปไตย ต้องเริ่มจากการสร้างเสริมอัตลักษณ์ ความภาคภูมิใจในกลุ่ม และการสร้างความตระหนักเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรม

Nowadays, decentralization policy and the promotion of local participation in local governance, educational management, resources management, etc. have increased the roles of civil society and empowered local communities in Thailand. However, “civil society” and “community strength” are still alien concepts for marginalized groups such as *Chao Lay* or sea nomads of southwestern provinces. This research has indicated that the three groups of *Chao Lay* in Thailand, namely the Moken, the Moklen, and the Urak Lawoi have generally been alienated from the larger society and considered to be backward, uneducated, and encased in their traditional beliefs. The Moken are the group which have remained relatively traditional in terms of their way of life and maritime travel. Therefore, they do not claim or hold occupation or ownership of any land. Their community is highly fluid. The Moklen and the Urak Lawoi are those who have settled on land into large communities in several southwestern provinces. They willfully accepted the name “Thai Mai” (New Thai) in place of their ethnic names after being naturalized into Thai citizen, given last names, and encouraged to receive formal education in local schools. The communities interact closely with local Thai communities, and intermarriage is not uncommon. Although the relationship among the Moklen or the Urak Lawoi in the same village is closely-knitted, the community is strong only in the sense of intra-group cohesion. If problems or conflict arise with the state or with outer groups, the Moklen and the Urak Lawoi generally cannot unite and solidified in order to negotiate or assert their wills. Therefore, capacity building for these groups must start with the enhancement of ethnic pride and the awareness about cultural rights.